

Мр ДЕЈАН ВУКИЋЕВИЋ
Народна библиотека Србије
Београд

УДК: 017.1:094(497.113)(049.32)

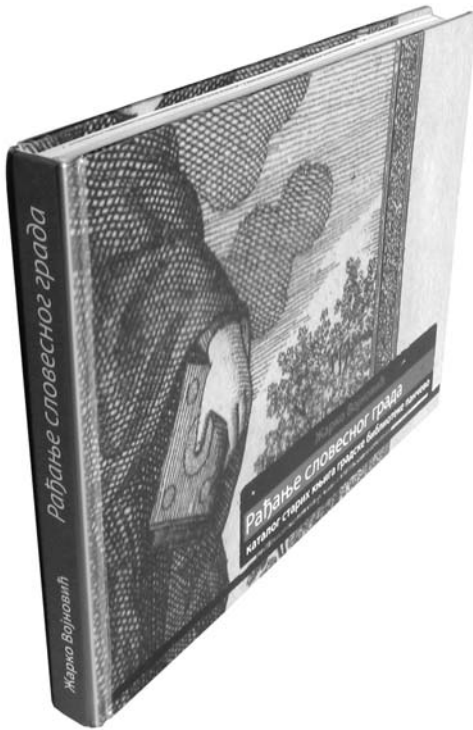
КЉУЧНЕ РЕЧИ: СТАРА КЊИГА, КЊИГОЉУПСТВО

(Жарко Војновић : *Рађање словесног града : каталог старих књига Градске библиотеке Панчево*. - Панчево : Градска библиотека ; Нови Сад : Завод за културу Војводине, 2009. - Библиополис)

Жарко Војновић (1971), завичајни делатник и књигохранитељ панчевачке Библиотеке, наставио је добру традицију објављивања штампаних каталога својих старих ризница коју су завеле Библиотека Матице српске, Библиотека шабачка, као и смедеревска Библиотека. Међутим, овде се не ради само о каталогу, у овом случају у питању је и једна озбиљна студија о панчевачком штампарству, издаваштву, библиотекарству, те библиолошком истраживању.

У обимној студији аутор прати кретања књиге у Панчеву, налазећи да је преломни датум 1716. година, када престаје турска власт на тој територији и стварају се предуслови за формирање „трајнијих књижних фондова“. Војновић прати прве руком писане записе на србуљама, кретања књиге по панађурима, панчевачке пренумеранте, књиговесце, штампаре, књигопродавце, књижне мецене, издаваче, библиотеке, једном речју све што има било каквог утицаја и дотицаја са старом књигом панчевачког краја.

Каталог обухвата 242 јединице старих књига панчевачке Градске библиотеке, од којих три излазе из оквира старе књиге. Аутор то оправдава чињеницом да су две штампане старим преддуковским правописом, а да је једна рукописна из 1908. (које, успут, нема у хронолошком регистру). Од њих, најбројније су ћириличне – 229, латиничних књига је 15, а једна је на грчком језику. Граничне године за књиге узимане су онако како су то саме

нације и културе поставиле, осим у једном случају где је начињен пропуст. У питању је стара хрватска књига чија је временска граница у 1835, а не у 1850. години.

Како аутор наглашава, каталог је рађен према ISBD(A) Међународном стандарду за опис старих омеђених монографских публикација (постоји и ревидирано новије издање из 1995. године, као и оно непреведено из 2003, доступно на сајту IFLA-е, али разлике су готово занемарљиве). Напомене су урађене тако исцрпно да, и поред ситнијег фонта, просторно надмашују главни опис, обухватајући широк дијапазон података. Поред овога, записи су илустровани корицама, насловним странама, илустрацијама, списковима панчевачких пренумераната или, једноставно, интересантним пасажима из књига. Такође, врло често се поред илустра-

ција налазе и корисне информативне белешке, било о аутору било о садржају, и тај додатни труд аутора каталога ваља истаћи.

Ова врста каталога обично се ради по хронолошком принципу, али аутор се определио за други, ауторски принцип, али, будући да је урађен хронолошки регистар, не осећа се никакав недостатак. Помагала која каталог чине проходнијим су индекси: имена (аутора, адресата посвета, илустратора), насловни, издавача и штампара, хронолошки, као и индекс привезаних публикација. У богатство збирке панчевачке Библиотеке на први поглед може се уверити преко индекса. Ту је, пре свега, Доситеј Обрадовић са чак тридесет и шест примерака књига, потом Платон Атанацковић, Милован Видаковић, Данило Медаковић, Сима Милутиновић Сарајлија, Лукијан Мушицки, Захарија Орфелин, Јосиф Панчић, а од страних аутора заступљени су Хорације, Цицерон, Еразмо Ротердамски, Вилијам Шекспир, Фридрих фон Шилер и други.

Стиче се утисак да су белетристика, очекивано, и публикације из научних области претежне у односу на црквену литературу, што би, с обзиром на време, можда било вероватније. Број Доситејевих књига и наведена чињеница као да упућују на јак утицај просветитељства у панчевачком крају.

Нипошто не треба пренебрегнути и неке формалне стране ове књиге: ради се о публикацији у којој готово да нема лекторских и коректорских грешака, која је визуелно веома успешно упакована (попут лепог дара) и чији је аутор изразити стилиста и ерудита. Напоредну насловну страну чини досетљиви и шармантни „превод“ насловне стране црквенословенским писменима.

По цену да ће звучати патетично, без претеривања ваља рећи да је појава ове књиге празник за библиотекарство и издаваштво. Иако је то потпуно неупитно, истичемо значај овог каталога за локалну и регионалну средину, као и за, како је сам аутор нагласио, Централни регистар старе и ретке библиотечке грађе Србије. Где би нам само био крај да је више оваквих књигохранитеља попут ученог и ентузијазмом испуњеног Жарка Војновића. После овакве књиге, и од издавача и од аутора може се очекивати и такво дело какво би било каталог старих књига изузетно вредне библиотеке Црквене општине панчевачке. Надамо се да ћемо га дочекати и да ће вирусом ентузијазма, локалпатриотизма и књигољупства који шири аутор бити заражени и други, пре свега млади, библиографи и каталогизатори словесне Србије.